

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)
15 березня 2023 р.*

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

Київ – 2023

УДК 613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор,
Вавріневич О.П. д.мед.н., професор.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професор;

КОЛЕСНИКОВА І.П. – д.мед.н., професор;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професор;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 15 березня 2023 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К.: МВЦ «Медінформ», 2023. – 224 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «**Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини**» (Київ, 15 березня 2023 р.) висвітлено формування міждисциплінарних багаторівневих зв'язків екології та профілактичної медицини як складової системи громадського здоров'я, розуміння парадигми еколого-гігієнічних взаємин, направлених на зміцнення здоров'я людини через його соціальні, економічні, детермінанти, включаючи не лише питання безпеки харчових продуктів, умов праці та способу життя, профілактики інфекційних і неінфекційних хвороб але й мінімізації несприятливого впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення.

УДК 613+574]:061.3

*У разі повного або часткового використання матеріалів збірника
посилання обов'язкове*

*Оргкомітет конференції вважав за доцільне залишити
авторські тексти без змін*

© НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О.Богомольця

Таким чином канцерогенний ризик для людини при вживанні лише одного стіку в день становить $5,05 \cdot 10^{-4}$ (середній рівень), а 10 стіків щодня виділяють таку кількісь канцерогенних речовин, що відповідає високому неприпустимому ризику ($>10^{-3}$). Сумарний індекс небезпеки при вживанні одного стіку в день становить 7,12, з найбільшим впливом на органи дихання 6,52, що значно перевищує безпечний поріг – 1. Вживання 10 стіків щодня відповідно десятикратно збільшує ризик виникнення захворювань.

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ СОРТУВАННЯ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ НА ПРИКЛАДІ м. ПОЛТАВА

**Комишан І.В., Матвієнко Т.М., Романюк М.В., Саргош О.Д.,
Приліпка К.О., Бура Л.В., Філатова В.Л., Рак Т.І., Юркова М.С.**
Полтавський державний медичний університет

Дбайливе ставлення до середовища існування – це запорука взаємин навколишнього середовища та людини. Чисте довкілля завжди має бути привабливішою перспективою, ніж постійна бездумна його експлуатація для забезпечення господарських і буденних потреб людини. Дбайливе ставлення до ґрунтів в площині екологічної безпеки та ліквідація сміттєзвалищ як одна з екологічних проблем України є на сьогоднішній день надзвичайно актуальними.

Полтавщина, на жаль, досі не має жодного державного чи приватного підприємства по переробці побутових відходів населення. Питання сортування сміття зависло на рівні владних структур, де всі перспективи і новації залишаються лише на стадії декларування і публікацій про можливе спонсорювання західними інвесторами. Не вирішуються і питання зберігання побутових відходів. Так, Макухівське сміттєзвалище поблизу м. Полтава за часи свого існування (з 50х рр. ХХ ст.) перетворилось на величезне плато, де мають місце регулярні пожежі, наслідком яких постає забруднення повітря міста та прилеглих населених пунктів. А населення с. Макухівка потерпає від забруднення ще й джерел питної води. Сміттєве плато сягає вже 17,4 га замість максимально можливих 15 га. «Ще у 2006 році полтавські екологи заявляли, що це сміттєзвалище переповнене на 107% та поповнюється 100 тисячами тонн сміття щороку» [<https://zmist.pl.ua/publications/makuhivske-smittjezvalishche-maibutnya-peremozhenka-poltavi>].

Думку про те, що населення може бути не готовим до впровадження нового стилю життя, відкидаємо зразу. Тимчасово мігруючи до європейських країн українці легко призвичаюються до місцевої системи сортування сміття і успішно виконують усі вимоги, а отже, це не є проблемою.

Полтава має позитивний досвід щодо поводження з відходами, наприклад, ГО «Еколтава» працює як з населенням (екологічні акції по прибиранню забруднених територій, вебінари, роз'янювальна робота щодо важливості роздільного сортування сміття чи зменшення використання пластику), так і з владою міста Полтави. Тож, одним з результатів спільних

зусиль містян і влади є міська програма «Екобус» по збору шкідливих і небезпечних відходів від населення (батареєнок, ртутних ламп, термометрів) та подальшого їх транспортування до місць утилізації.

Приватні підприємці, які організують пункти збору склотари, картону, пластику, батареєнок, ламп – це ще одна активна ланка в питанні збереження довкілля, але зацікавленість її лежить більше в матеріальній площині. Контейнери для збирання сміття і комунальний сміттєзбиральний транспорт досі не пристосовані до роздільного збирання відходів, що не сприяє заохоченню населення щодо вироблення звички сортувати сміття заради загальної мети: безпечної його переробки і збереження довкілля.

З європейського досвіду відомо, що населення звикало до роздільного сортування близько 3-5 років за умови, що муніципалітети регулярно працюють над цим питанням: будуються переробні підприємства, створюються робочі місця, облаштовуються майданчики для збору сміття в населених пунктах, закуповується спеціалізований транспорт, контейнери, запроваджується система контролю та штрафів за невиконання затверджених стандартів з утилізації відходів.

Ми не є першопрохідцями в цьому напрямку. Все можливо подолати спільними зусиллями використовуючи величезний позитивний світовий досвід у вирішенні цього питання.

ВІТАМІН D ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РЕГУЛЯЦІЮ АРТЕРІАЛЬНОГО ТИСКУ

Кондратюк В.Є., Тарасюк А.П., Бичков О.А.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Низький рівень або дефіцит вітаміну D стає дуже поширеним захворюванням у всьому світі. Останні великі дані спостережень свідчать про те, що близько 40% європейців мають дефіцит вітаміну D, а 13% – серйозний дефіцит. Велика кількість спостережень, доступних в даний час, описують патофізіологічні асоціації вітаміну D з енергетичним гомеостазом, регуляцією імунної та ендокринної систем, та розглядають дефіцит вітаміну D як ще одну причину можливого підвищення артеріального тиску (АТ).

Метою даної роботи був аналіз інформації в літературних ресурсах щодо ролі вітаміну D в регуляції артеріального тиску.

Ефекти вітаміну D реалізуються за його взаємодії з рецепторами (vitamin D ресептор, VDR). Активовані VDR зв'язуються з чутливими до вітаміну D елементами з утворенням гетеродимеру, який може прямо чи опосередковано регулювати експресію близько 3% геному людини. Одним із основних механізмів впливу вітаміну D на рівень АТ є взаємодія з ренін-ангіотензинальдостероновою системою, що було показано у 2002 році при дослідженні експресії реніну у VDR-нульових мишей. Було виявлено значно вищі (>20 мм рт. ст.) ДАТ і САТ у мишей з нульовим VDR порівняно з мишами дикого типу. При цьому спостерігалася значно (в 3,5 рази) вища експресія